

NENÍ POMLČKA JAKO POMLČKA

V textu najdeme celou řadu znaků pro „vodorovné čárky“. Protože mají svébytný význam, a protože s jejich používáním souvisí řada pravidel, které by redakce ráda viděla v rukopisech použité, osvěžme si je. Hlubavý čtenář najde poučení na URL¹, z kteréhožto zdroje uvádíme i užitečné příklady, či v mimořádně užitečné knížce E. Julákové². Vnímavý čtenář si jistě všimne, že je funkční rozdíl mezi klávesou „-“ na textové klávesnici a na klávesnici numerické „Num-“.

Krátká pomlčka – (Ctrl+Num-), angl. En Dash (má šířku písmene n)

Nejběžnější je tzv. půltverčiková čili krátká pomlčka v šířce přibližně písmene n, tedy půl čtverčiku, půl výšky velkých znaků bez diakritiky, která se na běžných klávesnicích počítače nevyskytuje.

Krátká pomlčka větná (nahrazuje interpunkční čárku v souvětí nebo závorky k oddělení větných členů, píše se s okolními mezerami, nesmí stát na začátku řádku, na konci ano, interpunkce se sází hned za pomlčku bez mezery). Příklady: Pozvala jsem jen dva lidi – tebe a Matěje. Všechno funguje – až na destilační funkci. Mám rád maso – to jsem celý já – ale co na to mé tělo za pár let? Slezte z toho lustru Donalde, vidím vás, nebo –! Už mi s tím – – –.

Krátká pomlčka rozsahová (nahrazuje slova „až“, „až do“, „versus“, používá se k oddělení jmenných či číselných prvků; píše se bez okolních mezer). Příklady: Zápas Sparta–Slavie, utkání Real–Liverpool, dálnice Praha–Brno, železniční trať Rybník–Lipno, otevřeno 8–17 hodin, Laurel–Hardy, pracovní doba 8–16 hodin, v současnosti vážím 70–90 kilogramů.

V adjektivním tvaru se pomlčka mění v užší spojovník (utkáni Česko–Slovensko, ale česko-slovenské utkání).

Autoformátovací program tiskových editorů může způsobit, že pokud napíšeme dva spojovníky za sebou, jsou nahrazeny krátkou pomlčkou. Funkci lze zapnout či vypnout.

Dlouhá pomlčka — (Alt+Ctrl+Num-) angl. Em Dash (má šířku písmene m)

Čtverčiková neboli dlouhá pomlčka se používá méně často, např. v účetnictví či v beletrii pro zvýraznění členění textu. (Čtverčik je čtverec o straně dané velikostí písma.)

Spojovník, spojovací čárka, tīret, tīré, divis, rozdělovník (znak - na alfanumerické klávesnici, Num-) angl. Hyphen

Spojovník není členicí neboli interpunkční znaménko. Slouží k spojení dvou slov v jeden celek (označení jedné věci, jednoho místa více slovy, vzájemnosti nebo opaku

a namísto „a“). Příkladem budiž: anglicko-český slovník, Praha-západ, ping-pong, n-tice, B-vitamin, nádraží Praha-Holešovice, Brno-město, Ostrava-Poruba, Gay-Lussac, oxido-redukční. Používá se i u podmínkové část „-li“, např.: bude-li, není-li, chceš-li a u první části nedokončeného slova (jedno- a dvouvládná).

Spojovník se tudíž používá v chemické nomenklatuře, protože název sloučeniny je zpravidla (až na stanovené výjimky, např. kyselina solná, octan ethylnatý) jedno slovo (ethyl-acetát; ne tak v angličtině). Pro oddělení částí názvu použijeme závorku nebo spojovník, např. bis(2-chlorethyl) ether či cyklohexanon-oxim, ale vždy bez mezer. Některé názvoslovné programy používají více oddělovujících znaků; pokud název přeloží zpět do strukturního vzorce, není to na závadu.

Spojovník názvoslovný i běžný nesmí zůstat na konci řádku osamocen, pak by znamenal rozdělitko. Stane-li se to, považujeme jej za rozdělitko a spojovník dáme na začátek příštího řádku.

Mínus –

Má svůj vlastní symbol. Mínus musí mít polohu a sílu odpovídající „vodorovné“ čáře plusítka (– +). Mínusítko můžeme jako takové vložit ze zásobníku znaků a symbolů v textovém editoru. Mínusítko i plusítko oddělujeme mezerami. V nouzi se použije krátká pomlčka (znaky jsou prakticky stejné, mínusítko je malinko kratší: – a -). Lede se dozvíme, že znak mínus napíšeme klávesami Alt+X, ne vždy to ale funguje.

Vazba mezi atomy –

Pro znázornění vazby mezi atomy použijeme krátkou pomlčku, protože se podobá rozměry a umístěním rovnítku, použitěmu jako vazba dvojná a totožnítku jako vazba trojná (C–C C=C C≡C).

Volitelný (podmíněný, zlomitelný) rozdělovník ▮ (Ctrl+-) angl. Optional Hyphen

Tiskne se jen tehdy, když vyjde na konci řádku a tehdy je nahrazen spojovníkem (rozdělitkem), jinak není tištěn.

Pavel Drašar

LITERATURA

1. <http://www.gjszlin.cz/ivt/esf/ostatni-gdm/>, staženo 14. 1. 2019.
2. Juláková E.: *Jak prezentovat odborné výsledky*, VŠCHT Praha, 2015.